

ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
«ՋԱՆԳԵՂՈՒՐ» ԿԵՆՍՈՂՈՐՏԱՅԻՆ ՀԱՄԱԼԻՐ» ՊՈԱԿ-Ի 2025 ԹՎԱԿԱՆԻ
ԸՆԹԱՑՔՈՒՄ ԿԱՏԱՐԱԾ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ

«Ջանգեղուր» Կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ը ՀՀ կառավարության 2013թ. դեկտեմբերի 19-ի թիվ 1465-Ն և 2016թ. սեպտեմբերի 8-ի թիվ 929-Ն որոշումների համաձայն իրականացրել է աշխատանքներ 79038,8հա բնության հատուկ պահպանվող տարածքներում՝ որից

- «Շիկահող» մասնաճյուղ «Շիկահող» պետական արգելոց» տեղամաս- 12137,075հա
- «Սոսու պուրակ» պետական արգելավայր» տեղամաս- 64,2հա
- «Խուստուփ» պետական արգելավայր» տեղամաս- 6946,74հա
- «Ջանգեղուր» մասնաճյուղ «Ջանգեղուր» պետական արգելավայր» տեղամաս- 25711,5959հա
- «Սև Լիճ» պետական արգելավայր» տեղամաս- 240հա
- «Արևիք» մասնաճյուղ «Արևիք» ազգային պարկ» տեղամաս- 31211,19հա
- «Բողաքար» պետական արգելավայր» տեղամաս- 2728հա

1. Բնական էկոհամակարգերի, լանդշաֆտային և կենսաբանական բազմազանության, բնության ժառանգության գիտական ուսումնասիրության, հաշվառման, գույքագրման, մոնիթորինգի, բնության տարեգրության վարման միջոցառումների իրականացում

1.1 ՊՈԱԿ-ի տնօրինության տակ գտնվող բնության հատուկ պահպանվող տարածքներում ընդհանուր միջոցառումների իրականացում (79038.8 հա):

Աշխատանքներն իրականացվել են «Ջանգեղուր» կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի 2025 թվականի աշխատանքային ծրագրի համաձայն:

Առաջին եռամսյակի ընթացքում բնության հատուկ պահպանվող տարածքներում իրավախախտման դեպքեր չեն արձանագրվել:

1.2 Հրդեհային անվտանգության միջոցառումների իրականացում: Հակահրդեհային ճանապարհների ընթացիկ նորոգում:

ՇՄՆ նախարարի N/16.11/1708 հանձնարարականի հիման վրա հրդեհավտանգ ժամանակահատվածով պայմանավորված, հնարավոր հրդեհների առաջացումը կանխելու նպատակով ձեռնարկվել են գործուն միջոցներ և «Ջանգեղուր» կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի գույքը բեվել է պատրաստի վիճակի:

Եռամսյակի ընթացքում <<Ջանգեղուր>> կենսոլորտային համալիր ՊՈԱԿ-ի տարածքում հրդեհներ չեն արձանագրվել:

Եռամսյակի ընթացքում <<<Ջանգեղուր>> կենսոլորտային համալիր ՊՈԱԿ-ի հարակից տարածքում հրդեհներ չեն արձանագրվել:

1.3 Համագործակցություն տեղական և ինքնակառավարման մարմինների հետ՝ ներգրավելով նրանց ՊՈԱԿ-ի տնօրինության ԲՀՊ տարածքների միջոցառումների իրականացմանը:

Եռամսյակի ընթացքում տեղական ինքնակառավարման մարմինների, հարակից համայնքների ղեկավարների և ՊՆ ղեկավարության հետ անց են կացվել քննարկում-գրույցներ՝ 30 անգամ:

1.4. Հարող բնակավայրերի բնակչության շրջաններում էկոլոգիական իրազեկություն, էկոդաստիարակություն:

Ընդհանուր միջոցառումների, պատշաճ հսկողության, սիստեմատիկ ստուգայցերի, շրջկալների և հարակից համայնքների ազգաբնակչության հետ իրականացված հանդիպումների շնորհիվ, ապահովում ենք բնության հատուկ պահպանվող տարածքների կենսաբազմազանության պահպանությունը և բնականոն կայուն զարգացումը:

1.5 Ծառատնկման աշխատանքների իրականացում

«Զանգեզուր կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի «Սոսու պուրակ» արգելավայրի տնկարանում աճեցված տնկիներով մարտի 30-ին ՀՀ ՊՆ N զորամասում իրականացվել է ծառատնկ: Տնկվել են 80 հատ կատալպա, 20 հատ սոսի և 155 հատ բարդի տեսակի ծառեր:

2. Գիտական և էկոտուրիզմի զարգացմանն ուղղված միջոցառումներ

2.1 Գիտափետազոտական միջոցառումների իրականացում

ա) կենսաբազմազանության մոնիտորինգի միջոցառումների իրականացման համար նախադրյալների ապահովում,

բ) ողնաշարավոր կենդանիների որոշ խմբերի հաշվառմանն ուղղված աշխատանքներ, ուսումնասիրություններ և ներկա վիճակի վերլուծության՝ (մուֆլոն, վայրի խոզ, եվրոպական այծյամ, քեզուարյան այծ, գորշ արջ, շնագայլ, գայլ, առաջավորսիական ընձառյուծ), ներառյալ բուսական տեսակների հաշվառմանն ուղղված աշխատանքներ,

գ) ԲՀՊ տարածքներում հանդիպող, բնադրվող չվող և նստակյաց թռչնատեսակների ուսումնասիրություններ:

Եռամսյակի ընթացքում կատարվել են բնության հատուկ պահպանվող տարածքներում հանդիպող, բնադրվող, նստակյաց թռչնատեսակների ուսումնասիրություններ, որոնց ընթացքում արձանագրվել են նաև ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված տեսակներ՝ Սև փայտփոր, Միջերկրածովյան երաշտահավ, Սպիտակագլուխ անգղ, Գառնանգղ:

Եռամսյակի վերջին ամսվա ընթացքում իրականացվել են «Զանգեզուր» կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի մասնաճյուղերում հանդիպող, բնադրվող, չվող թռչնատեսակների տեսակային ուսումնասիրություններ, գարնանային վերադարձ կատարած տեսակներն արձանագրելու նպատակով: Ուսումնասիրությունների

ընթացքում գարնանային վերադարձ է արձանագրվել հետևյալ տեսակների մոտ՝ Գարնանային գեղգեղիկ, Ծնկլտան գեղգեղիկ, Հոպոպ, Սևագլուխ շահրիկ, Անապատային մորեհավ, Սովորական կարմրատուտ, Երգող շահրիկ, Այծկիթ, Գյուղական ծիծեռնակ, Փոքր արտույտ, Մարգագետնային չքչբան:

Եռամսյակի ընթացքում իրականացվել են շրջայցեր և ստուգայցեր «Շիկահող» և «Արևիք» մասնաճյուղերում, որոնց ընթացքում իրականացվել են խոշոր կաթնասունների որոշ ներկայացուցիչների (Գորշ արջ, Եվրոպական այծյամ, Անտառակատու, Վայրի խոզ, Հնդկական մացառախոզ, Կովկասյան ընծառյուծ, Բեզարյան այծ, Եվրոպական լուսան, Եղեգնակատու, Փորսուղ, Քարակզաքիս) տեսակային ուսումնասիրություններ, այդ թվում՝ դրանց բնակավայրերի, անտառային և լեռնային արահետների, միգրացիոն հատվածների, թողած հետքերի և ոտնահետքերի ուսումնասիրություններ:

Ուսումնասիրությունների ընթացքում համապատասխան արահետներում և հատվածներում տեղադրվել են ֆոտոթռնիչ սարքավորումներ՝ մասնավորապես «Շիկահող» և «Արևիք» մասնաճյուղերում կենդանատեսակների կատարած տեղաշարժը, առանձնյակներին և նրանց մոտ նկատվող խնդիրներն ուսումնասիրելու նպատակով:

2.2 Էկոտուրիզմի զարգացմանն ուղղված միջոցառումներ՝

ՊՈԱԿ-ի ԲՀՊ տարածքներում առկա երթուղիներով կազմակերպված գիտաճանաչողական արշավներ, զբոսաշրջային ծառայությունների մատուցում

Զբոսաշրջային սեզոնին ընդառաջ՝ ՊՈԱԿ-ի ֆեյսբուքյան և ինստագրամյան պաշտոնական էջերում թարմացվել է ՇՄՆ «Ձանգեզուր» կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի կողմից կառավարվող բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ մուտք գործելու կանոնակարգը:

Հաշվի առնելով զբոսաշրջային կազմակերպությունների ակտիվ գործունեությունը ինստագրամյան տիրույթում և տեղեկատվության առավել հասանելի աղբյուր ապահովելու նպատակով՝ ՊՈԱԿ-ի համար ստեղծվել է ինստագրամի երկլեզու պաշտոնական էջ:

Փետրվարի երկրորդ կեսին ծյան առատ տեղումներով պայմանավորված՝ ՊՈԱԿ-ի կողմից առցանց տիրույթում զգուշացվել է ձնահյուսների

հավանականության վերաբերյալ, որում մասնավորապես հորդորվել է գերծ մնալ ՇՄՆ «Ջանգեզուր» կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի հատուկ պահպանվող տարածքների լեռնային գոտիներում արշավներ կազմակերպելուց:

2.3 ՊՈԱԿ-ի կողմից իրականացվող էկոլոթական միջոցառումներ՝ հանրության իրազեկվածության և էկոլոգիական գիտակցության բարձրացման նպատակով.

Բնապահպանական իրազեկվածության բարձրացման նպատակով՝ առաջին եռամսյակի ընթացքում «Ջանգեզուր» կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի գիտության և զբոսաշրջության բաժնի աշխատակիցները անց են կացրել 6 էկոլոթական դասընթաց, որոնց մասնակցել է 175 անձ:

Հունվարի 22-ին տեղի է ունեցել հանդիպում Կապան համայնքի ղեկավարին կից երիտասարդական խորհրդի ներկայացուցիչների հետ, որն ուղղված էր կենսաբազմազանության պահպանության միջոցառումների, էկոլոգիական աղետների, արդի բնապահպանական մարտահրավերների ներկայացմանը, ինչպես նաև մանրամասն խոսվել է բնության հատուկ պահպանվող տարածքների դերի ու տեսակների, կենսաբազմազանության, էկոհամակարգերի անխաթարության և մարդու ներգործության նվազեցման ու խելամիտ բնօգտագործման հիմունքների, էկոզբոսաշրջության տարբերակող գործոնների մասին: Առանձնահատուկ ներկայացվել են ՊՈԱԿ-ի կողմից կառավարվող բնության հատուկ պահպանվող տարածքներն իրենց առանձնահատկություններով:

Հունվարի 29-ին բաժնի աշխատակիցները հանդիպել են Կապանի թիվ 7 հիմնական դպրոցի սաների հետ: Ներկայացվել է կենսաբազմազանության էությունը և պահպանության միջոցառումները, Հայաստանի կենսաբազմազանությունը, ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված էնդեմիկ, հազվագյուտ տեսակները:

Փետրվարի 14-ին Կապանի թիվ 5 հիմնական դպրոցի 5-րդ դասարանի աշակերտների հետ իրականացվել է էկոլոթական հանդիպում, որի ընթացքում անց է կացվել ինտերակտիվ դասընթաց՝ «Մարդը բնության մի մասնիկն է» թեմայով, որի ընթացքում ներկայացվեցին բնության բաղադրիչները, մարդու դերը բնության մեջ՝ բացասական ու դրական ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա

և ՀՀ Կարմիր գիրքը, իսկ վերջում գիտելիքների ամրապնդման նպատակով անց է կացվել «Տխուր և ուրախ մոլորակ» խաղը:

Մարտի 13-ին ՊՈԱԿ-ի Գիտության և զբոսաշրջության բաժնի աշխատակիցներն էկոկրթական հանդիպում են ունեցել Սյունիքի միջնակարգ դպրոցի աշակերտների հետ: Հանդիպման ընթացքում անցկացվեց ինտերակտիվ դասընթաց՝ «Մարդը բնության մի մասնիկն է» թեմայով, որի ընթացքում ներկայացվեցին բնության բաղադրիչները, մարդու դերը բնության մեջ՝ բացասական ու դրական ազդեցությունները շրջակա միջավայրի վրա և ՀՀ Կարմիր գիրքը:

Մարտի 18-ին՝ Թափոնների վերամշակման օրվա և սպասվելիք Առանց թափոնների միջազգային օրվա խորհուրդին համապատասխան, իրազեկվածության բարձրացման նպատակով, ՊՈԱԿ-ի Գիտության և զբոսաշրջության բաժնի աշխատակիցները կողմից իրականացվել է էկոկրթական հանդիպում՝ Կապանի թիվ 1 հիմնական դպրոցի սաների հետ: Աշակերտներին ներկայացվել են թափոնների առաջացման պատճառներն ու տեսակները, թափոնների կուտակման վտանգավոր հետևանքները, աղբի կուտակման պատճառով երկիր մոլորակի առջև ծառայած խնդիրները, այնուհետև խոսվել է դրանց կրճատման քաղաքականության մասին: Օրինակների միջոցով աշակերտները ծանոթացան թափոնների կառավարման ձագարի կիրառման փուլերին՝ կրճատման, վերաօգտագործման, վերամշակման, տեսակավորման գործընթացներին, ինչպես նաև պլաստիկի վերամշակումից հագուստի, կենցաղային իրերի ստացման և մեր առօրյայում կիրառման հաջող փորձերին:

Մարտի 19-ին ՊՈԱԿ-ի գրասենյակում հյուրընկալվել են Կապանի թիվ 8 միջնակարգ դպրոցի 2-րդ դասարանի սաներին: Էկոկրթական ծրագրի շրջանակում աշակերտներին ներկայացվել են բնության բաղադրիչները, դրանց միջև գոյություն ունեցող փոխադարձ կապերը, ինչպես է ձևավորվում էկոհամակարգը, ի՞նչ նպատակով են ստեղծվում կարմիր գրքերը: Ստացված գիտելիքների ամրապնդման նպատակով աշխատակիցների կողմից անց է կացվել «Էկոհամակարգ՝ փոխադարձ կապեր» խաղը:

Համագործակցություն, հանդիպումներ, սեմինարներ

Եռամսյակի ընթացքում ՇԱՆ «Ձանգեզուր» կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ-ի և Բնության համաշխարհային հիմնադրամի (WWF-Armenia) համագործակցության շրջանակում համատեղ իրականացվել են մշտադիտարկման աշխատանքներ, ինչպես նաև ֆոտոռոնիչ սարքերի ստուգում և նորերի տեղադրում՝ ՊՈԱԿ-ի կառավարման ներքո գտնվող բնության հատուկ պահպանվող տարածքներում: Աշխատանքների ընթացքում ՊՈԱԿ-ի հատուկ պահպանվող տարածքում մի քանի անգամ արձանագրվել են մայր Ընձառյուծն իր ձագի հետ, նախկինում արձանագրված ընձառյուծներից, ինչպես նաև Կարմիրգրջյան այլ կենդանատեսակներ:

Հանրության առցանց իրազեկում

Եռամսյակի ընթացքում ՊՈԱԿ-ի ֆեյսբուքյան պաշտոնական էջում տեղադրվել են տեղեկատվական նյութեր՝ ԲՀՊՏ-ներում արված կենդանատեսակների և բուսատեսակների լուսանկարներ ու տեսանյութեր, ՊՈԱԿ-ի զբոսաշրջային գրավչությունների վերաբերյալ հրապարակումներ, լուսաբանվել են եռամսյակի ընթացքում հանրայնացման ենթակա աշխատանքները:

Եռամսյակի ընթացքում «Շիկահող» մասնաճյուղի աշխատակիցների կողմից «Սոսու պուրակ» արգելավայրի տնկարանում պարբերաբար իրականացվել են մաքրման և խնամքի աշխատանքներ:

<<Սոսու պուրակ>> պետական արգելավայր

Տնկարանից վաճառվել է 53 հատ Արևելյան սոսու տնկի, որի դիմաց վճարված գումարը կազմել է 169 000 ՀՀ դրամ:

«Ձանգեզուր» կենսոլորտային համալիր» ՊՈԱԿ

Տնօրեն՝

Ա. Մկրտչյան